

NEVIS BUITENKANTOOR
NGEMPLAK 22
SOERABAJA

GEHEIM

VERKLARING

No. St/12/H.V. dd. 2 Augustus (zie Rapp.No.R1/141/geh)

068A

PERSONLIJKE GEGEVENS:

Naam: [REDACTED]
Geslacht: M.
Landaard: Indo-Europeaan
Geboortepl. & datum: [REDACTED] 1-1-1901
Genoten onderw.: Lagere school; eind Mulo B.
Suikerschool Soerabaia A en B.
Syndicaatsdiploma voor chemist.
Woonpl. (adres): Soerabaia, Embong Kenoggo 14.

Mate van Intelligentie en Betrouwbaarheid van Informant:
Intelligent - betrouwbaar.

Classificatie van informatie: B/2

Chronologie:

1940-1 Aug. '43.

1 Aug. 1943

1 Sept. '43-Mrt. '44

1 Mrt. '44-8 Oct. '45

Werkzaam op Sf. Kebon Ageeng bij Malang als fabricage-chef.
Toen de Japanners binnenvielen, was Inf. nog in dezelfde functie werkzaam.
Is Inf. door de Jap. ontslagen en is toen van Malang gaan wonen
Heeft een betrekking gekregen i/d zelfde functie als op de vorige fabriek bij de Sf. Tjandi.
Is Inf. met zijn zoon, Rude de Scheemaker, oud 20 jaar, [REDACTED] gearresteerd na een [REDACTED] [REDACTED].

Verklaring Inf.:

In het onderstaande wordt een kort verslag gegeven wat Informant als oorgetuige heeft mede gemaakt tijdens diens opsluiting, tezamen met zijn zoon en [REDACTED] [REDACTED], in de gebouwen van het voormalige Radio-Zendstation van de Jappen te Sidoardjo, inde periode van 9-10-'45 t/m 23-11-'45.
Hetgeen hij als oor-getuige heeft gehoord is later door gesprekken met pemoeda's nader geverifieerd en konden op deze wijze leemten aangevuld worden en het gehoorde gecontroleerd.

In verband met de evacuatie van de vrouwen en kinderen der geëmployeerden van de Sf. Tjandi op 28 en 29 September 1945, werden de maaltijden vanaf dien datum (de fabriek was nog in de campagne) gebruikt ten huize van den administrateur. Dit was ook het geval op 8-10-'45 toen zich voor den avondmaaltijd circa een 10-tal geëmployeerden in het administrateurshuis verzameld had.

In verband met de tijdsomstandigheden bleef men na het eten niet te lang bij elkaar om niet de indruk te wekken van het houden van bijeenkomsten. Dien avond stond men dan ook juist op het punt na het eten uiteen te gaan, toen onder "Merdeka" geroep een 7-tal goed gewapende Indonesiërs het administrateurshuis betrad en last gaf, dat niemand zich mocht verwijderen.

Zoals later bleek stond dit troepje onder persoonlijke leiding van het hoofd der T.K.R. van Sidoardjo-Modjokerto de "Kolonel" SABARODIN (bij deze gelegenheid niet in uniform). Verder werd nog herkend het hoofd van het ANIEM-bedrijf te Sidoardjo (Indonesiër).
Blijkens mededeling van één der heren, die ons intussen steeds met een revolver bleef bedreigen, kwam men huiszoeking doen. Dit onderzoek, [REDACTED] in zijn eigen huis bereidwillig assisteerde, leverde niets op, waarna de opdracht werd gegeven, dat de verschillende employé's thans wel naar hun eigen huizen konden gaan. Hieraan werd gevolg gegeven, waarbij mij spoedig bleek, dat mijn woning bereids was onderzocht; kasten en laden waren opgebroken, echter met een pover resultaat. Men vond een 5-tal kogels van een Japanse mitrailleur benevens geld van het "Monopolygel". Desgevraagd verklaarde ik, dat de kogels afkomstig waren van schoolkinderen te Malang en aan mijn

en aan mijn kinderen toebehoorden, terwijl het "geld" van het Monopoly spel geen Nica-geld was, waarmede men blijkbaar geen genoegen nam, althans ik kreeg de order mede te gaan evenals mijn zoon. Gelegenheid om kleren mede te nemen werd niet gegeven, dit was onnodig, want wij zouden spoedig terug zijn. Op de weg stond tussen een paar 100 gewapende pemoeda's een vrachtauto, welke aangeduwd werd (de accu was blijkbaar defect) en naar de Besarau reed. Hier stond op de weg, eveneens omgeven door een 100-tal leden van de "Soekarno-Jugend" de heer v.DORT, gereed om mede te gaan, d.w.z. ook met niets bij zich. Na opstappen, keren van de auto onder "Merdeka"gebrul, werden omstreeks 9.30 u. afgereden naar het op 2 KM. afstand gelegen Sidoardjo. Hier werden wij met z'n drieën gebracht naar het "Hoofdkwartier" van de M.K.R. (later T.M.R.) t.w. het gewezen huis van den Pati op Peetjang. Zonder verhoor werden wij opgesloten in een kleine goedang en ons werden 3 matten verstrekt, kennelijk verwachtte men, dat wij zouden gaan slapen.

Ook de volgende dag, 9 October, gebeurde er overdag niets; er werd 2 maal eten verstrekt en 1 maal koffie, doch verder was de behandeling zeer vijandig (onder gewapend geleide naar de W.C.). Een verhoor werd niet afgenomen en geen der "autoriteiten" vertoonde zich. Later bleek, dat men huist doende was het "hoofdkwartier" te verhuizen naar het meer voor het doel geschikte Radio-Zendstation. Des avonds om omstreeks 7 uur, dus op 9-10-45, werden wij onder gewapend geleide in de auto van SABARUDDIN en persoonlijk door hem gereden, naar het nieuwe hoofdkwartier overgebracht. Bij aankomst werden mijn zoon en ik in een goedang opgesloten, waarvan de deur met een stuk ijzerdraad en een djarak oliëfust werd gesloten. Verder stond er dag en nacht een gewapende pemoeda voor de deur. De heer v.DORT werd in een afzonderlijk kamertje in een ander deel van het gebouw opgesloten, naar mij later bleek, onder voortdurende zware bewaking. Dien nacht werd niet geslapen, daar het gebrul en geschreeuw van de pemoeda's niet van de lucht was; de "Belanda" moest het ontgelden en er werd braaf gehoord, gescholden en gejuwd; men was "wild". De 11e Oct. gebeurde er met mijn zoon en mij niets, geen verhoor werd afgenomen, dit is trouwens nooit gebeurd. Wel vernamen wij van een mijnzoon en mij goedgezinde pemoeda, een ex-koelie uit de fabriek (SOEKARNO), dat op dien dag een "opsir Belanda" was aangehouden in Porong en te Sidoardjo in het Zendstation was dood geschoten. Bijzonderheden van deze moord die ik persoonlijk niet gezien of gehoord heb, hoorde ik later van den heer v.DORT, Genoemde officier kreeg het n.m. op zijn zenuwen, toen hij merkte waar hij aan toe was, en moest hierdoor vomeren, welk geluid door de heren pemoeda's werd nagebootst. Deze officier is met revolver schet in de slaap afge- maakt door den "kolonel".

Den 12e Oct. werden mijn zoon en ik des middags om 4 u. uit onze goedang gehaald, daarin onze plaats een zwaar geboeide en geblinddoekte officier van de PETA (Japans-Inheems Militie) werd ingesloten. Men verdacht hem ervan een Nica-spion te zijn. Wij werden toen in een goedang gestopt waarin den [redacted] zich reeds bevond, doch thans met een gezwollen linkeroog, als gevolg van een ondergane mishandeling. De vader van een katjong wien de heer v.DORT per ongeluk een oog had uitgeslagen, twee jaar geleden en welk delict reeds behoorlijk berecht en gestraft was door de Djaksa van Sidoardjo ([redacted]) had hem in het bijzijn van de pemoeda's en de "kolonel" diens trawanten" mogen afranselen zonder het geoorloofd was zich te verweren.

Dien middag vernam ik de bijzonderheden van de moord op den Ned. Officier, hetgeen de [redacted] had zien gebeuren door de ventilatiegaten van zijn goedangkje.

Waren de vorige nachten rumoerig en vol geschreeuw en gebrul, de nacht van 12 op 13 October was wel bijzonder erg, daar wij thans vlak bij de wacht zaten, die uit een 10-tal pemoeda's gestond, dat flink zijn best deed. Wij deden dan ook praktisch geen oog dicht. [redacted] zag de toestand somber in en had niet veel hoop er zonder klerenscheuren af te komen. De onzekerheid van onze toestand was datgene wat ons met meest dwars zat, terwijl contact met gunstig gestemde pemoeda's onder deze omstandigheden onmogelijk was (onmiddellijke nabijheid des wacht) Niets wees er op dat 13 October de climax zou brengen.

Des ochtends, de 13e werd door ons verlof verzocht en verkregen om te gaan baden (er waren badkamers beschikbaar) en om omstreeks 8 uur namen wij een bad. Na terugkomst hiervan hoorde ik buiten een stem 3 pemoeda's opcommanderen om een gevangene naar Soerabaia te brengen "Wij wisten, dat Soerabaia in handen van de extremisten was door de "staats greep".

